

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 40 L

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i utlendingsloven
(utvidet adgang til utvisning m.m.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold..	5	6.2.2	Utvisning av utlendinger som er omfattet av EØS-regelverket	15
2	Bakgrunnen for lovforslagene om endring i utvisningsbestemmelsene	5	6.3	Utvisning ved brudd på vegtrafikkloven	15
3	Gjeldende rett	7	6.3.1	Utvisning av utlendinger som ikke er omfattet av EØS-regelverket.....	15
3.1	Utvisning av utlendinger som ikke er omfattet av EØS-regelverket	7	6.3.2	Saker om utlendinger som er omfattet av EØS-regelverket	16
3.2	Utvisning etter EØS-regelverket ..	9	6.4	Krav til forholdsmessighet	16
4	Forslagene i høringsnotatet	10	6.5	Spørsmålet om en generell senking av kravet til strafferamme i utvisningssammenheng..	17
5	Høringsinstansenes syn	11	6.6	Annet	17
5.1	Generelt	11	7	Oppfølging av anmodningsvedtak nr. 856 (2017–2018) – oppholdstillatelse på grunn av mishandling i samlivsforholdet	18
5.2	Forslaget om adgang til utvisning ved enkelte seksuallovbrudd som i dag ikke er utvisningsgrunnlag	12	7.1	Bakgrunn	18
5.3	Utvisning ved brudd på vegtrafikkloven	12	7.2	Departementets vurdering	19
5.4	Annet	13	8	Økonomiske og administrative konsekvenser	20
6	Departementets vurdering	13	9	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget ..	20
6.1	Generelt	13	Forslag til lov om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til utvisning m.m.)	23	
6.2	Adgang til å vurdere utvisning ved enkelte seksuallovbrudd som i dag har for lav strafferamme til å kunne medføre utvisning	14			
6.2.1	Utvisning av utlendinger som ikke er omfattet av EØS-regelverket	14			

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 40 L

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til utvisning m.m.)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 7. februar 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven). Endringsforslagene gjelder i første rekke reglene om utvisning.

For det første foreslås det en adgang til utvisning av utlendinger med midlertidig og permanent oppholdstillatelse som blir ilagt straff for enkelte seksuallovbrudd som ikke har tilstrekkelig høy strafferamme til at de i dag er angitt som utvisningsgrunnlag.

For det andre foreslås det å innføre en adgang til utvisning av utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse som straffes for alvorlige overtredelser av vegtrafikkloven.

I begge tilfeller gjelder det innstramninger som også vil kunne få betydning for EØS-borgere med oppholdsrett.

Det foreslås videre å rette en mangel i utvisningsbestemmelsene som består i at det i dag er hjemmel for å utvise utlendinger som bærer kniv på offentlig sted, men ikke dem som bærer skytevåpen o.l. Det foreslås også noen ytterligere endringer av mer presiserende og teknisk karakter.

Proposisjonen inneholder i tillegg forslag til retting av en feil i utlendingsloven 125 a om retten til fortsatt opphold for britiske borgere og deres familiemedlemmer. Dette endringsforslaget er

kun omtalt under spesialmerknadene til de enkelte bestemmelsene i proposisjonen.

Avsnitt 7 i proposisjonen inneholder regjeringens tilbakemelding på Stortingets anmodningsvedtak nr. 856 fra stortingsperioden 2017–2018 om å «sikre at praksis i forvaltningen i saker angående utlendingsloven § 53 førte ledd (mishandlingsbestemmelsen) er i tråd med lovgivers intensjon, og melde tilbake til Stortinget så raskt som mulig de vurderinger og eventuelle endringer som er gjort.»

2 Bakgrunnen for lovforslagene om endring i utvisningsbestemmelsene

Et sentralt element i utlendingskontrollen er å hindre adgang til landet for utlendinger som begår lovbrudd eller utgjør en fare, samt å stanse ytterligere kriminalitet fra utlendinger som har begått straffbare handlinger etter innreise og som pålegges å forlate landet som følge av dette, se Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) s. 288.

Det er viktig at utlendingslovgivningen ikke har en unødig høy terskel for utvisning i tilfeller hvor utvisning ellers fremstår som en rimelig og forholdsmessig reaksjon. Dette kan også ha betydning for befolkningens tillit til innvandringsreguleringen og for synet på innvandrere generelt.

Da gjeldende straffelov trådte i kraft i 2015 fikk en rekke lovbrudd hevet eller senket strafferamme. For å beholde gjeldende rettstilstand ble derfor utvisningsbestemmelsene i blant annet utlendingsloven § 66 første ledd bokstav c, § 67 første ledd bokstav b og § 68 første ledd bokstav b endret. Hver av disse bestemmelsene angir at en utlending som straffes etter en straffebestemmelse med strafferamme over et visst nivå, kan vurderes utvist. I tillegg viser bestemmelsene også til noen utvalgte straffebud med lavere strafferamme, men som hadde høyere strafferamme etter tidligere straffelov, se Prop. 145 L (2014–2015).

Departementet har gjennomgått bestemmelsene om utvisning og kommet til at det er grunn til å åpne for utvisning ved flere lovovertridelser enn i dag overfor utlendinger med henholdsvis midlertidig og permanent oppholdstillatelse. Endringene vil også innebære en utvidet adgang til utvisning av EØS-borgere og andre tredjelandsborgere som kan påberope seg EØS-regelverket, se nærmere i avsnitt 6.2.2 og 6.3.2 nedenfor.

Justis- og beredskapsdepartementet sendte sitt forslag til lovendringer på høring 25. april 2019, med frist for uttalelser 15. august 2019. Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
 Barneombudet
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR)
 Datatilsynet
 Domstolsadministrasjonen
 Fylkesmennene
 Helsedirektoratet
 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
 Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Nasjonalt ID-senter
 Norad
 Norges institusjon for menneskerettigheter
 Politidirektoratet (POD)
 Politiets Sikkerhetstjeneste (PST)
 Regjeringsadvokaten
 Riksadvokaten
 Språkrådet
 Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Sivilombudsmannen)
 Utlendingsdirektoratet (UDI)
 Utlendingsnemnda (UNE)

Arbeiderpartiet
 Demokratene

Fremskrittspartiet
 Høyre
 Kristelig Folkeparti
 Kystpartiet
 Miljøpartiet De grønne
 Norges Kommunistiske Parti
 Pensjonistpartiet
 Rødt
 Senterpartiet
 Sosialistisk Venstreparti
 Venstre

Advokatforeningen
 Akademikerne
 Amnesty International Norge
 Antirasistisk Senter
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Bispedømmene (11 stykker)
 Den norske dommerforening
 Den norske kirke – Kirkerådet
 Det liberale folkepartiet
 DROF – Driftsoperatørforum
 Fagforbundet
 Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid
 Flyktninghjelpen
 For Fangers Pårørende (FFP)
 Helsingforskomiteen
 Hovedorganisasjonen Virke
 Human Rights Service (HRS)
 Innvandrernes Landsorganisasjon (INLO)
 Islamsk Råd
 Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)
 Juss-Buss
 Jussformidlingen
 Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS)
 Kontoret for fri rettshjelp
 Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)
 KUN Senter for kunnskap og likestilling
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)
 MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner (MiRA-Senteret)
 Norges Juristforbund
 Norges politilederslag
 Norsk Folkehjelp
 Norsk Innvandrersforum
 Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)
 Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)
 Norsk Tjenestemannslag (NTL)
 Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
 Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD)
 Peoplepeace

Politiets Fellesforbund
 Politijuristene
 PRESS – Redd Barna Ungdom
 Redd Barna
 Rettspolitisk forening
 Røde Kors
 Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
 Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)
 Seniorsaken
 Stiftelsen barnas rettigheter
 Uføre Landsorganisasjon (ULO)
 UNHCR Stockholm
 Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og
 høyskoleutdannede
 Vergeforeningen
 Virke Hovedorganisasjonen
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Departementet har mottatt høringsuttalelser med
 realitetsmerknader fra:
 Samferdselsdepartementet

Barneombudet
 Norges institusjon for menneskerettigheter

Politidirektoratet (med vedlegg fra Øst politi-
 distrikt, Oslo politidistrikt, Sør-Vest politidistrikt,
 Innlandet politidistrikt, Møre og Romsdal politi-
 distrikt, Utrykningspolitiet og Politiets utlen-
 dingsenhet)
 Utlendingsdirektoratet
 Utlendingsnemnda

Advokatforeningen
 Antirasistisk senter
 Den norske kirke
 Jussbuss
 Jussformidlingen
 MiRA-Senteret
 NHO Logistikk og Transport
 NOAS
 Rettspolitisk forening

I høringsnotatet ble det også fremmet enkelte for-
 slag som ikke følges opp i denne lovproposisjo-
 nen, men som departementet kommer tilbake til i
 en senere lovproposisjon. Dette gjelder både
 spørsmålet om hvilket tidspunkt som skal legges
 til grunn ved valg av utvisningshjemmel når
 grunnlaget for utvisning er et straffbart forhold,
 og hvilken frist som skal gjelde for å treffe vedtak
 om utvisning.

Hovedsynspunktene i høringsuttalelsene gjen-
 gis i proposisjonen. Alle høringsuttalelsene er i sin
 helhet tilgjengelige på regjeringens nettsider.

3 Gjeldende rett

3.1 Utvisning av utlendinger som ikke er omfattet av EØS-regelverket

Adgangen til å utvise utlendinger som ikke er
 omfattet av EØS-avtalen er regulert i utlendings-
 loven kapittel 8.

Utvisning av utlendinger uten oppholdstil-
 latelse er regulert i § 66. Bestemmelsens første
 ledd innledningen og bokstav b og c om utvisning
 på grunn av ilagt straff, lyder slik:

«En utlending uten oppholdstillatelse kan utvi-
ses

[...]

- b) når utlendingen for mindre enn fem år
siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff
for et forhold som etter norsk lov kan føre
til fengselsstraff. Tilsvarende gjelder ved
en ilagt særreaksjon som følge av et straff-
bart forhold som nevnt,
- c) når utlendingen her i riket er ilagt straff
eller særreaksjon for et forhold som kan
føre til fengselsstraff, eller for brudd på
straffeloven § 323 (mindre tyveri), § 326
(mindre underslag), § 334 (mindre heleri),
§ 339 (mindre hvitvasking), § 362 (mindre
dokumentfalsk) eller § 373 (mindre bedra-
geri)».

Utvisning av utlendinger med midlertidig opp-
 holdstillatelse er regulert i § 67. Bestemmelsens
 første ledd bokstav a til c om utvisning på grunn
 av ilagt straff, lyder slik:

«§ 67 Utvisning av utlendinger som har midler-
tidig oppholdstillatelse

En utlending som har midlertidig opp-
 holdstillatelse kan utvises:

- a) når utlendingen for mindre enn fem år
siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff
for et forhold som etter norsk lov kan føre
til fengselsstraff i mer enn ett år. Tilsva-
rende gjelder ved en ilagt særreaksjon som
følge av et straffbart forhold som nevnt,
- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden
her i riket har sonet eller er ilagt straff eller
særreaksjon for et forhold som kan føre til
fengselsstraff i mer enn ett år, eller for
brudd på straffeloven § 182 første ledd
(opptøyer), § 231 annet ledd (uaktsom nar-
kotikaovertrødelse), § 237 fjerde ledd
(grovt uaktsom smitteoverføring), § 262

første ledd (brudd på ekteskapsloven), § 263 (trusler), § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år), § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri) eller § 380 (grovt uaktsomt skattesvik),

- c) når utlendingen har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for brudd på straffeloven §§ 168, 189 annet ledd, 271 første ledd»

Utvisning av utlendinger med permanent oppholdstillatelse er regulert i § 68. Bestemmelsens første ledd bokstav a og b om utvisning på grunn av ilagt straff, lyder slik:

«§ 68 Utvisning av utlendinger som har permanent oppholdstillatelse

En utlending som har permanent oppholdstillatelse kan utvises:

- a) når utlendingen for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i to år eller mer. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,
- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, eller for brudd på straffeloven § 182 første ledd (opptøyer), § 231 (narkotikaovertrjedelse), § 237 fjerde ledd (grovt uaktsomt smitteoverføring), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven), § 263 (trusler), § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år) eller § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri)»

Selv om de objektive vilkårene for utvisning i §§ 66, 67 og 68 er oppfylt, kan utvisning ikke besluttes dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene, jf. utlendingsloven § 70. Ifølge bestemmelsen skal barnets beste være et grunnleggende hensyn i saker som berører barn.

Utvisning må også vurderes opp mot de menneskerettslige reglene i Grunnloven og i folkeretten. Det er sikker rett at stater i utgangspunktet står fritt til å kontrollere utlendingers innreise og opphold i riket, og at menneskerettighetene i

utgangspunktet ikke gir en utlending rett til innreise og opphold i en bestemt stat. Menneskerettighetene er heller ikke til hinder for at stater kan utvise en utlending som har begått straffbare handlinger, så lenge utvisningen ikke strider mot andre rettigheter som er nedfelt i de aktuelle konvensjonene.

Det er særlig Grunnloven § 102, jf. EMK artikkel 8 (vern om privat- og familieliv), og Grunnloven § 104 annet ledd, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 3 nr. 1 (hensynet til barnets beste), som det er nødvendig å drøfte særskilt i tilknytning til de aktuelle innstrammingsforslagene. Essensen i disse bestemmelsene er et krav til forholdsmessighet. For utvisning innebærer dette rent konkret at alvoret ved det forholdet som vurderes som mulig grunnlag for utvisning, må avveies mot hensynet til utlendingen og utlendingens familie. I saker som berører barn, skal hensynet til barnets beste være et grunnleggende hensyn. Forholdsmessighetskravet og kravet til å vektlegge barnets beste som et grunnleggende hensyn, er gjennomført i utlendingsloven gjennom lovens § 70.

Med grunnlag i forarbeidene til utlendingsloven § 70 og gjeldende forståelse av det forholdsmessighetskravet som følger av EMK artikkel 8, er følgende momenter sentrale ved vurderingen av forholdets alvor:

- Strafferammen
- Det straffbare forholdets art
- Den faktisk utmålte straffen
- Om det foreligger spesielt skjerpene eller formildende omstendigheter
- Om utlendingen har begått flere straffbare forhold
- Om utlendingen har begått nye straffbare forhold etter at det er gitt forhåndsvarsel om utvisning eller etter at en tidligere utvisningssak er henlagt

I Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) s. 292 ble det også beskrevet hvilke momenter som er særlig relevante å avveie mot når man skal vurdere hensynet til utlendingen og vedkommendes familie. EMD har i avgjørelsen *Krasniqi mot Østerrike*, 25. april 2017 (saksnr. 41697/12) samlet de kriteriene som har vært fremhevet i domstolens praksis (avsnitt 46). Disse kriteriene kan på norsk formuleres som følger:

- Varigheten av utlendingens opphold i utvisningsstaten
- Tiden som har gått siden den straffbare handlingen ble begått, og utlendingens atferd i denne perioden

- Utlendingens og andre berørtes nasjonalitet
- Utlendingens familiesituasjon, herunder varigheten av ekteskapet og andre forhold som kan belyse om det aktuelle paret har et reelt familieliv
- Hvorvidt ektefellen kjente til det forholdet som kan gi grunnlag for utvisning da familielivet ble etablert
- Hvorvidt partene har barn, og i så fall barnas alder
- Hvilke vanskeligheter ektefellen eventuelt vil møte i utlendingens hjemland
- Barnets beste og hensynet til barnets livssituasjon, spesielt hvilke alvorlige vansker som eventuelt vil møte barnet ved flytting til den utvistes hjemland
- Hvor sterke sosiale, kulturelle og familiemessige bånd som eksisterer til oppholdsstaten og til utlendingens hjemland

Det vises til nærmere drøfting av kravet til forholdsmessighet i relasjon til de konkrete innstrammingsforslagene i avsnitt 6.4 nedenfor.

3.2 Utvisning etter EØS-regelverket

For utlendinger som er omfattet av EØS-avtalen finnes særskilte regler om utvisning i utlendingsloven kapittel 13. Bestemmelsene bygger på direktivet om fri personbevegelse, direktiv 2004/38/EF (unionsborgerdirektivet). EØS-avtalens grunnleggende prinsipper om fri bevegelse må gis den nødvendige vekt i tolkningen og anvendelsen av utvisningsreglene. Utgangspunktet er at den offentlige orden først og fremst skal opprettholdes ved at myndighetene benytter samme reaksjoner overfor EØS-borgere som overfor norske borgere. Utlendingsloven § 122 første ledd lyder slik:

§ 122 Utvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet

EØS-borgere og deres familiemedlemmer, og utlendinger som nevnt i lovens § 110 fjerde ledd med oppholdsrett etter § 111 annet ledd eller § 114 annet ledd, kan utvises når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det. Det er et vilkår for utvisning at det hos utlendingen foreligger, eller må antas å foreligge, personlige forhold som innebærer en virkelig, umiddelbar og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn. Kongen kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om

hva som er omfattet av offentlig orden og sikkerhet.

Hovedinnholdet i bestemmelsene er at utvisning skal være begrunnet i hensynet til «offentlig orden eller sikkerhet», og at det må foreligge «personlige forhold» ved EØS-borgeren som kan tilsa at vedkommende vil begå fremtidige straffbare handlinger eller forstyrrelser av den offentlige orden. Det er i denne sammenheng også fastsatt at det ikke kan legges vekt på allmennpreventive hensyn i saker etter EØS-regelverket, se unionsborgerdirektivet artikkel 27 nr. 2.

For utvisning av utlendinger som har hatt oppholdsrett i mer enn fem år og som har oppnådd varig oppholdsrett etter EØS-regelverket, EØS-borgere som har oppholdt seg ti år i riket og EØS-borgere som er mindreårige, er terskelen for utvisning enda høyere, jf. utlendingsloven § 122 annet ledd (som gjennomfører unionsborgerdirektivet artikkel 28 nr. 2 og nr. 3 bokstav a og b):

En utlending som kan utvises etter første ledd, kan likevel ikke utvises når utlendingen

- a) har varig oppholdsrett etter §§ 115 eller 116 med mindre tungtveiende hensyn til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det,
- b) er EØS-borger som har oppholdt seg ti år i riket, med mindre det er tvingende nødvendig av hensyn til offentlig sikkerhet, eller
- c) er EØS-borger som er mindreårig, med mindre det er tvingende nødvendig av hensyn til offentlig sikkerhet. Dette gjelder likevel ikke overfor mindreårige hvis utvisning av den mindreårige er nødvendig for å ivareta hensynet til barnets beste.

Det følger av dette at det er lite praktisk at de innstrammingsiltakene som drøftes i denne lovproposisjonen skal få virkning overfor utlendinger som har varig oppholdsrett etter EØS-regelverket eller som eventuelt er omfattet av de enda strengere vilkårene i § 122 annet ledd bokstav b eller c.

I tillegg til de særskilte vilkårene som gjelder for utvisning av EØS-borgere, er det lagt til grunn at EØS-borgere og deres familiemedlemmer heller ikke utvises på mindre alvorlig grunnlag enn tredjelandborgere i tilsvarende situasjon.¹ Dette innebærer blant annet følgende:

- En utlending som har oppholdsrett etter EØS-reglene ut over tre måneder (utlendingsloven

¹ Se UDIs rundskriv RS 2010-022, punkt 1.5 og 2.2. Se også Prop. 145 L (2014–2015) s. 13, note 1.

§§ 112 til 114) vil som utgangspunkt ikke bli utvist med mindre det ville vært grunnlag for utvisning av en tredjelandsborger med midlertidig oppholdstillatelse (utlendingsloven § 67).

- En utlending som har hatt oppholdsrett etter EØS-regelverket i tre år og som ville oppfylt vilkårene for permanent oppholdstillatelse, vil som utgangspunkt ikke bli utvist med mindre det ville vært grunnlag for utvisning av en tredjelandsborger med permanent oppholdstillatelse (utlendingsloven § 68).

Også for utvisning av EØS-borgere stilles det krav til forholdsmessighet jf. utlendingsloven § 122 fjerde ledd. Utvisning må verken utgjøre et uforholdsmessig inngrep i retten til fri bevegelse eller ut fra en individrettet vurdering være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen eller vedkommendes familie. Når det gjelder den individrettede delen av uforholdsmessighetsvurderingen har Høyesterett lagt til grunn at denne er den samme som etter utlendingsloven § 70, se Rt. 2009 s. 705 avsnitt 54 og 55.

4 Forslagene i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å utvide grunnlaget for utvisning av utlendinger med midlertidig og permanent oppholdstillatelse. Det ble foreslått innstramninger i bestemmelsen i utlendingsloven §§ 67 og 68 om utvisning av henholdsvis utlending med midlertidig oppholdstillatelse og utlending med permanent oppholdstillatelse, ved å innføre adgang til utvisning for enkelte seksuallovbrudd som i dag ikke kan føre til utvisning. Nærmere bestemt gjelder det ved straff etter straffeloven

- § 297 (seksuell handling med noen som ikke samtykker)
- § 298 (seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd offentlig eller uten samtykke)
- § 306 (avtale om møte med barn under 16 år med forsett om å begå seksuelt overgrep)

Når det gjelder uttrykket «seksuell handling» i straffeloven § 297, er det en betegnelse på «berøring med seksuelt tilsnitt, som for eksempel kyssing, beføling innenfor eller utenpå klærne», se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) avsnitt 7.8. Forholdene kan variere i grovhet.

Seksuell handling avgrenses oppad mot seksuell omgang, som betegner de mest intime handlinger.

Grensen mellom seksuell handling og seksuell omgang trekkes skjønnsmessig etter berøringens intensitet. F.eks. vil beføling av kjønnsorganer være seksuell handling, mens masturbasjon vil være seksuell omgang, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) avsnitt 7.4.1. En person som dømmes for overtredelse av straffeloven § 297 kan derfor ha begått handlinger som ligger nært opp til voldtekt (straffeloven § 291).

Som konkrete eksempler på hva slags handlinger som kan falle inn under § 297 vises det til to tidligere rettsavgjørelser:

Eks. 1 (LG-2013-105162)

En mann førte en eller flere fingre inn i skjeden til kvinne og sin penis mot hennes underliv, til tross for at hun sov. Retten uttalte at forholdet lå nær opp til voldtekt til seksuell omgang både i forhold til objektive og subjektive vilkår. Fornærmede hadde opplevd overgrepet som like krenkende som en voldtekt og hadde hatt kraftige reaksjoner i ettertid med behov for profesjonell oppfølging. Mannen ble dømt til fengsel i seks måneder.

Eks. 2 (Rt. 2010 s. 674)

En 19 år gammel kvinne tok bussen hjem natt til 1. mai 2008 etter å ha vært ute på byen med venner. Hun hadde sovnet, og våknet av at bussjåføren var i ferd med å ta av henne skoen. Han hadde allerede trukket hennes olabukse og truse til et stykke ned på lårene. Fornærmede sa nei, reiste seg, dro opp truse og bukse, og forlot bussen. Den var da parkert på et folketomt sted noen kilometer unna terminalen, og det var ingen andre passasjerer på bussen. Bussjåføren ble dømt for forsøk på seksuell handling og ilagt fengsel i 120 dager.

Seksuelt krenkende eller uanstendig atferd som kan falle inn under straffeloven § 298, kan skje i ord eller handling, f.eks. ved krenkende eller uanstendige seksualiserte uttalelser, blotting eller ved kinking med et seksualisert tilsnitt.

Straffeloven § 306 retter seg mot den som har avtalt et møte med et barn under 16 år og som har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas, med forsett om å begå en av følgende type handlinger:

- Voldtekt av barn under 14 år
- Seksuell omgang med barn mellom 14 eller 16 år
- Seksuell handling med barn under 16 år

- Å tvinge eller forlede et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd
- Produksjon av fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn

I høringsnotatet ble det også foreslått å innføre adgang til utvisning av utlending med midlertidig oppholdstillatelse for alvorlige overtredelser av vegtrafikkloven. Det ble presisert i høringsnotatet at tiltaket i første rekke skulle gjelde overfor utlendinger som har begrenset tilknytning til Norge og hvor

- utmålt straff ligger i øvre sjikt av strafferammen
- overtredelsen inngår som ett av flere lovbrudd, eller
- utlendingen tidligere er straffet.

De foreslått innstramningene i utvisningsregelverket for tredjelandsborgere vil også kunne få betydning for utlendinger med oppholdsrett etter EØS-regelverket.

Høringsnotatet inneholder videre et forslag om å rette en inkurie i utlendingsloven § 67 første ledd bokstav c som innebærer at det i dag kan gi grunnlag for utvisning om utlendingen bærer kniv eller lignende skarpt redskap på offentlig sted, mens det ikke kan føre til utvisning om utlendingen bærer skytevåpen o.l.

Når det gjelder bestemmelsen i utlendingsloven § 122 annet ledd bokstav b om at en EØS-borger som har oppholdt seg ti år i Norge, bare kan utvises dersom det er tvingende nødvendig av hensyn til offentlig sikkerhet, ble det foreslått en presisering om at oppholdet i Norge må ha funnet sted «de siste ti år». Det ble vist til at ordlyden i unionsborgerdirektivet artikkel 28 nr. 3 bokstav a (i dansk oversettelse) er «har haft opphold i værtsmedlemsstaten i de ti forudgående år». Det ble også foreslått visse redaksjonelle endringer i utlendingsloven § 67 første ledd og § 68 første ledd.

Det ble drøftet i høringsnotatet om man i stedet for å trekke frem konkrete lovovertrædelser som skal kunne føre til utvisning, burde foreta en generell senking av kravet til strafferamme, slik at utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse kan utvises ved lovbrudd som kan føre til fengsel «i ett år eller mer», i stedet for «i mer enn ett år». Som det følger av det som allerede er gjennomgått, endte imidlertid departementet med å foreslå at det i stedet bør konkretiseres hvilke lovover-

tredelser med lavere strafferamme enn dagens krav, som skal kunne føre til utvisning.

5 Høringsinstansenes syn

5.1 Generelt

Politidirektoratet (POD) stiller seg i hovedsak positiv til de foreslåtte endringene, og er enig med departementet i at det er grunn til å senke terskelen for utvisning noe. POD fremhever at utvisning er et viktig virkemiddel for å forebygge og bekjempe kriminalitet i Norge og Schengen-området for øvrig.

POD mener for øvrig at utvisningsgrunnlaget bør være basert på en generell strafferamme. POD uttaler at en lovt teknisk løsning med å henvisse til utvalgte straffebud – slik departementet har foreslått – gjør

«at regelverket blir mer omstendelig, den bidrar til svakere sammenheng i regelverket, og kompliserer nødvendige praksisjusteringer som kan aktualisere seg som følge av endringer i kriminalitetsbildet og innvandringssituasjonen. Den gjør også regelverket mindre tilgjengelig for publikum og regelansvendere.»

Jussbuss, MiRA-Senteret, NOAS, Rettspolitisk forening, Antirasistisk senter og Den norske Kirke er i utgangspunktet negative til forslaget om å utvide adgangen til utvisning etter utlendingsloven. Flere av organisasjonene fremholder at dersom lovgiver mener at de aktuelle lovbruddene skal behandles mer alvorlig enn i dag, bør det skje ved en skjerping av strafferammen i straffeloven. Som eksempel vises til følgende uttalelse fra Antirasistisk Senter:

«Prinsippet bør være at kriminelle handlinger som under straffeloven er ansett som særlig alvorlige, kan være grunnlag for utvisning, vurdert opp mot andre relevante omstendigheter (forholdsmessighet). Den riktige veien ville dermed være eventuelt å heve strafferammen som sådan, både for norske og utenlandske borgere.»

Dersom det ikke er aktuelt å heve strafferammen i straffeloven for de aktuelle straffebudene, er NOAS enig i at det gis adgang til utvisning ved overtredelse av de straffebudene departementet

har utpekt, fremfor at det gis adgang til utvisning for alle straffebud med en strafferamme på ett år eller mer.

Barneombudet understreker behovet for å sikre at barnets beste vektlegges som et grunnleggende hensyn i utvisningssaker som berører barn:

«Dersom departementet ynskjer å fremme forslag for Stortinget som inneber at fleire personar som har barn i Noreg vert utviste, anbefaler vi at forarbeida gjev klare føringar for at barnets beste skal vere eit grunnleggjande omsyn, og at konsekvensane for barn må verte vurdert grundig opp mot Alvoret i saka.»

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) understreker blant annet behovet for en vurdering av hvilke skranker mot utvisning som kan følge av EMK artikkel 8, herunder hvilke momenter EMD vektlegger i sine vurderinger av om et utvisningsvedtak er i tråd med artikkel 8 eller ikke, og hvordan de foreslåtte nye utvisningsgrunnlagene forholder seg til disse.²

5.2 Forslaget om adgang til utvisning ved enkelte seksuallovbrudd som i dag ikke er utvisningsgrunnlag

Som det fremgår ovenfor, er flere av høringsinstansene i utgangspunktet negative til strengere utvisningsregler. Flere av høringsinstansene uttaler seg i tillegg særskilt om de enkelte forslagene til nye utvisningsgrunnlag.

Når det gjelder forslaget om å gi adgang til utvisning ved enkelte seksuallovbrudd som i dag ikke er utvisningsgrunnlag, støttes dette av blant annet *Advokatforeningen*. Advokatforeningen mener imidlertid at det bør tydeliggjøres hva som er den nedre grense for utvisning ved straff etter straffeloven § 297 (seksuell handling med noen som ikke samtykker).

NOAS uttaler:

«Om det skal identifiseres enkelte straffebud som skal kunne gi grunnlag for utvisning, til tross for en strafferamme på ett år, har ikke NOAS innvendinger mot de nevnte straffebudene.»

² Merknaden fra NIM er forsøkt fulgt opp gjennom beskrivelsene i avsnitt 3.1 og vurderingene i avsnitt 6.4.

Motsatt fremholder blant annet *Jussbuss* at brudd på de foreslåtte straffebestemmelsene i de fleste tilfeller vil være

«såpass lite alvorlige at utvisning alltid vil være uforholdsmessig. [...] Jussbuss kan derfor ikke se hensikten med å innta disse bestemmelsene som utvisningsgrunnlag.»

Rettspolitisk forening uttaler:

«For det tilfellet at forslaget likevel gjennomføres, vil foreninga påpeke at alvorlighetsgraden av det straffbare forholdet skal vurderes individuelt og konkret i hver enkelt sak, selv om utvisningssaken bunner i en overtredelse av et av de opplistede straffebudene. Samtidig bør det i visse tilfeller fremgå av lovens ordlyd at det bare er ved grove eller gjentatte overtredelser at utvisning vil være aktuelt.»

5.3 Utvisning ved brudd på vegtrafikkloven

Samferdselsdepartementet er positive til den foreslåtte utvisningsadgangen for brudd på vegtrafikkloven, og mener at forslaget

«vil kunne bidra til å styrke trafikksikkerheten på norske veier gjennom å forhindre gjentatte alvorlige overtredelser, og virke preventivt og fremme trafikksikker adferd.»

Departementet uttaler videre at

«det i vurderingen av hvilke overtredelser som vil kunne aktualisere utvisning bør ses hen til forskrift 19. des. 2003 nr. 1660 om tap av retten til å føre motorvogn mv., herunder *vurderingskriteriene* forskriften gir anvisning på mht alvorlighetsgrad, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1.»

NHO Logistikk og Transport støtter også forslaget og uttaler:

«Ved alvorlige brudd på vegtrafikkloven setter ikke bare sjåføren seg selv i livsfare, men også passasjerer og andre trafikanter. Ved brudd på vegtrafikkloven er det i tillegg ofte snakk om gjentatte brudd.»

POD er positive og viser blant annet til *Utrykningspolitiets* uttalelse om at:

«For høy fart og ruspåvirkning er en medvirkende årsak i over 50 % av dødsulykkene. Når vegtrafikkmyndigheters og politiets mål, nedfelt i Nasjonal transportplan, er å kontinuerlig redusere trafikkulykker med drepte og hardt skadde, kan en slik ny hjemmel bidra til å øke trafikksikkerheten og å nå målet noe raskere».

Flere av høringsinstansene mener imidlertid at det bør tydeliggjøres at det bare er alvorlige brudd på vegtrafikkloven som skal kunne danne grunnlag for utvisning.

Jussformidlingen mener at den foreslåtte ordlyden er

«for vag og gir en altfor vid adgang til å utvise utlendinger som har overtrådt vegtrafikkloven.»

NOAS mener at en heller bør

«tilstrebe å løfte de mest alvorlige lovbruddene ut og gi hjemmel for utvisning av disse, enn å formelt sett åpne for utvisning i svært mange tilfeller.»

Jussbuss mener det bør lovfestes et vilkår om gjentakelse eller konkurrans for utvisning for brudd på vegtrafikkloven. Også *Rettspolitisk forening* mener det bør fastsettes at det må være tale om gjentatte overtredelser.

5.4 Annet

Advokatforeningen, *POD* og *UNE* støtter uttrykkelig den foreslåtte presiseringen om at EØS-borgeren må ha hatt opphold «de siste» ti år for at det utvidede vernet mot utvisning skal gjelde.

Rettspolitisk forening er negative til forslaget fordi

«praksis på dette området i stor grad utvikles utenfor norsk rett. Det er derfor uheldig med en ordlyd som tilsynelatende ikke åpner for tolkning, når gjeldende praksis fra EU-domstolen er at det skal foretas en skjønnsmessig vurdering av hvilke opphold utenfor landet det er som kan aksepteres uten at tiårsgrensen anses avbrutt.»

Flere av organisasjonene som har avgitt høringsinnspill fremholder at det bør gjøres endringer i dagens ordning for fritt rettsråd. I dag er ordningen grovt sagt at det gis rett til fritt rettsråd i sak om utvisning på grunn av brudd på utlendings-

loven, men ikke i sak om utvisning på grunn av ilagt straff. Organisasjonene mener at det også bør gis rett til fritt rettsråd i saker om utvisning på grunn av ilagt straff, herunder når det vurderes utvisning etter de nye utvisningsgrunnlagene som høringen gjelder.

Advokatforeningen bemerker følgende til dette:

«Advokatforeningen er prinsipielt uenig i at det bør gjøres forskjell i tilgangen til fritt rettsråd basert på grunnlaget for utvisning. Som omtalt i Advokatforeningens *Rapport om fremtidens frie rettshjelpsordning* (s. 32) har utvisnings-sakene den samme dramatiske konsekvensen uavhengig av hvilken lov utlendingen har brutt som førte til utvisningsvedtaket. Store konsekvenser for utlendingen og hans/hennes familie gjør seg særlig gjeldende når utlendingen har en tilknytning til Norge i form av lang botid, familie/nettverk etc. Det er derfor ingen grunn til at det ikke skal gis fritt rettsråd til utlendinger som vurderes utvist for brudd på vegtrafikkloven.»

Jussformidlingen uttaler:

«[D]et er snakk om et svært inngripende tiltak som fattes på bakgrunn av et komplisert regelverk, slik at behovet for rettshjelp er stort. Ettersom dagens ordning står seg dårlig opp mot grunnleggende rettsstatsprinsipper, bør dette innføres for å sikre legitimiteten til retts-systemet.»

Tilsvarende synspunkter som gjengitt fra Advokatforeningen og *Jussformidlingen* fremmes også av bl.a. *Jussbuss*, *NOAS*, *Antirasistisk Senter* og *Rettspolitisk forening*.

6 Departementets vurdering

6.1 Generelt

Som nevnt i avsnitt 2 har departementet gjennomgått utvisningsbestemmelsene for å vurdere hvilke endringer det kan være grunnlag for. Departementet ga 30. januar i år en instruks til UDI og politiet om at de på nærmere vilkår skal vurdere utvisning overfor utlendinger *uten oppholdstillatelse* ved straff for ordensforstyrrelser. På grunn av uttalelser i tidligere forarbeider om de politiske prioriteringene ved lovbrudd med lav strafferamme, har ikke handlingsrommet for bruk

av utvisning i disse tilfellene blitt utnyttet tidligere. Nå er det instruert om at det på nærmere vilkår skal vurderes utvisning dersom en utlending straffes etter bestemmelser som gjelder ordensforstyrrelser i politiloven (§ 30, jf. § 7) eller straffeloven (§ 181).

I denne proposisjonen foreslår departementet å utvide adgangen til å utvise utlendinger *med midlertidig eller permanent oppholdstillatelse*.

I avsnitt 6.2 og 6.3 nedenfor drøfter departementet om det er grunn til å utvide adgangen til utvisning når det gjelder de konkrete lovovertredselsene som ble trukket frem i høringen.

I avsnitt 6.4 drøftes kravet til forholdsmessighet og i avsnitt 6.5 drøftes det om det i stedet for å utpeke nye konkrete lovovertredselsener som skal kunne føre til utvisning, bør foreslås å senke det generelle kravet til strafferamme for utvisning av utlending med midlertidig oppholdstillatelse.

I avsnitt 6.6 behandles forslag til retting av mangel, redaksjonelle forbedringer mv.

6.2 Adgang til å vurdere utvisning ved enkelte seksuallovbrudd som i dag har for lav strafferamme til å kunne medføre utvisning

6.2.1 Utvisning av utlendinger som ikke er omfattet av EØS-regelverket

Departementet viser til høringsforslaget om adgang til å vurdere utvisning av utlendinger med midlertidig eller permanent oppholdstillatelse ved enkelte seksuallovbrudd som ikke har tilstrekkelig høy strafferamme til at de i dag kan føre til utvisning. Dette gjelder nærmere bestemt ved overtredselse av følgende bestemmelser i straffeloven:

- § 297 (seksuell handling med noen som ikke samtykker)
- § 298 (seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd offentlig eller uten samtykke)
- § 306 (avtale om møte med barn under 16 år med forsett om å begå seksuelt overgrep)

Departementet viser til den nærmere beskrivelse i avsnitt 4 ovenfor av hvilket gjerningsinnhold de ulike straffebestemmelsene dekker.

Ved enkeltstående handlinger som ligger nær den nedre grense for bestemmelsenes anvendelsesområde vil det i de fleste tilfeller være uaktuelt å vurdere en så alvorlig forvaltningsmessig reaksjon som utvisning av en utlending som har oppholdstillatelse.

Ved *gjentatte* overtredselsener av de aktuelle lovbestemmelsene vil det derimot kunne være god grunn til å vurdere utvisning. F.eks. kan det være god grunn til å vurdere utvisning ved gjentatte tilfeller av blotting overfor forbipasserende i et tur-område e.l. Slik adferd kan skape stor frykt og uro i et lokalmiljø. Det samme kan under gitte omstendigheter gjelde ved f.eks. gjentatte tilfeller av seksuell beføling av fornærmede som ikke samtykker.

Selv om det i praksis er sjeldent at utlendinger blir pågrepet for gjentatte overtredselsener av de aktuelle lovbestemmelsene, er det fullt realistisk at slike tilfeller vil kunne forekomme. Det understrekes i denne forbindelse at reglene ikke bare har betydning for adgangen til utvisning av tredjelandsborgere, men også for adgang til utvisning av EØS-borgere som innvandrer årlig for kortere eller lengre tid, se nærmere i avsnitt 6.2.2 nedenfor. Selv om hver av innstrammingsforslagene skulle få liten praktisk anvendelse, vil denne typen saker kunne skape stor oppmerksomhet. Det kan virke uheldig for tilliten til myndighetenes kontroll med innvandringen dersom en avskjærer utlendingsforvaltningen fra å kunne vurdere konkret om utvisning er forholdsmessig i de tilfellene som drøftes.

I tillegg til ved gjentatte overtredselsener, vil det også ved enkeltstående *grove* overtredselsener kunne være grunn til å treffe vedtak om utvisning dersom utlendingen ikke har sterk tilknytning til Norge ut over det som allerede følger av at utlendingen har midlertidig eller permanent oppholdstillatelse. F.eks. kan det tenkes grove tilfeller av avtale med barn under 16 år om å møtes for å begå seksuelt overgrep. Tilsvarende kan det tenkes enkeltstående tilfeller av blotting eller seksuell handling uten samtykke som skjer på en slik måte eller under slike omstendigheter at det kan skape alvorlig angst og traumer for den som utsettes for handlingene. Det kan også være grunnlag for berettiget frykt for at gjerningsmannen vil gjenta handlingene overfor andre. Dersom det gjelder en utlending uten spesielt sterk tilknytning, bør ikke myndighetene være avskåret fra å kunne vurdere utvisning før nye tilsvarende handlinger har funnet sted.

Departementet mener at det ikke har kommet noen tungtveiende innvendinger i høringen mot at overtredselse av straffeloven §§ 297, 298 og 306 skal kunne føre til utvisning også av utlendinger som har midlertidig eller permanent oppholdstillatelse. Departementet fastholder forslaget fra høringsnotatet om at overtredselse av de nevnte straffebudene skal kunne føre til utvisning etter

utlendingsloven § 67 første ledd bokstav c og § 68 første ledd bokstav b.

Når det gjelder utlendinger som har permanent oppholdstillatelse er det særlig grunn til å fremheve at det må være tale om grove eller gjentatte overtredelser av de aktuelle bestemmelsene for at det skal bli aktuelt med utvisning. Se nærmere i avsnitt 6.4 om forholdsmessighetsvurderingen.

6.2.2 *Utvisning av utlendinger som er omfattet av EØS-regelverket*

Endringen i utvisningsreglene i utlendingsloven §§ 67 og 68 som er foreslått i avsnittet ovenfor, har som følgevirkning at det også vil kunne vurderes utvisning for overtredelse av straffeloven §§ 297, 298 og 306 overfor en utlending som kan påberope EØS-regelverket, selv om vedkommende har oppholdsrett ut over tre måneder.³ Utvisning vurderes i så fall etter utlendingsloven § 122.

Som beskrevet i avsnitt 4.2 ovenfor, stilles det for utvisning etter EØS-regelverket krav til at det må være personlige forhold ved utlendingen som innebærer at vedkommende utgjør «en virkelig, umiddelbar og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn». Det må med andre ord kunne konstateres en klar risiko for gjentakelse eller for at utlendingen vil begå andre straffbare forhold av et visst alvor. Dette innebærer i praksis at det er langt vanskeligere å se for seg utvisning etter EØS-regelverket på grunnlag av et enkeltstående straffelovbrudd enn når utvisning vurderes etter utlendingsloven § 67 eller § 68. Dersom det derimot foreligger *gjentatte* lovbrudd kan dette være en klar indikasjon på fortsatt gjentakelsesfare.

Dersom utlendingen har varig oppholdsrett etter utlendingsloven § 115 (EØS-borger) eller § 116 (familiemedlem til EØS-borger), vil det i praksis være lite aktuelt med utvisning for overtredelse av de aktuelle straffelovbruddene, se beskrivelsen av de skjerpede vilkår for utvisning i avsnitt 3.2 ovenfor.

Departementet kan ikke se at det har innkommet noen vesentlige innvendinger i høringsrunden mot at en utvidelse av utvisningsgrunnene i §§ 67 og 68 bør føre til en strengere utvisningspraksis også etter § 122 i utlendingslovens EØS-kapittel.

³ Se § 112 og 113 om oppholdsrett i mer enn tre måneder for EØS-borgere og § 114 om oppholdsrett i mer enn tre måneder etter EØS-regelverket for familiemedlemmer og andre utlendinger som ikke selv er EØS-borgere.

6.3 **Utvisning ved brudd på vegtrafikkloven**

6.3.1 *Utvisning av utlendinger som ikke er omfattet av EØS-regelverket*

I høringsnotatet foreslo departementet en adgang til å utvise utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse for overtredelse av vegtrafikkloven. Forslaget til utvisningsgrunnlag var formulert som følger:

«når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff for overtredelse av vegtrafikkloven.»

Det ble presisert i høringsnotatet at tiltaket i første rekke skulle gjelde overfor utlendinger som har begrenset tilknytning til Norge og hvor

- utmålt straff ligger i øvre sjikt av strafferammen,
- overtredelsen inngår som ett av flere lovbrudd, eller
- utlendingen tidligere er straffet.

Når det gjelder de de mest alvorlige overtredelsene av vegtrafikkloven som f.eks. meget grove fartsoverskridelser, kjøring i sterkt ruspåvirket tilstand, fastholder departementet at det kan være god grunn til å vurdere utvisning. Dette gjelder også for slike alvorlige tilfeller som man særlig ser hver vinter med kjøring av tunge kjøretøyer med alvorlige sikkerhetsmangler. Dette er tale om alvorlige lovbrudd som ikke bare kan skape livsfare for lovbrøyteren selv, men som også kan skape stor fare for medtrafikanter og allmennheten. Utvisning vil både kunne ha en allmennpreventiv virkning og, fremfor alt, hindre at utlendingen på nytt kan skape fare på norske veier.

Departementet viser til at det har vært bred støtte blant de høringsinstansene som har uttalt seg til å utvide utvisningsadgangen overfor utlendinger som begår alvorlige trafikklovbrudd. Flere av høringsinstansene har imidlertid argumentert for at det enten bør kreves gjentatte lovbrudd eller at det bør presiseres i lovbestemmelsen at det bare er særlig alvorlige trafikklovbruddene som kan gi grunnlag for utvisning.

Departementet er enig i at det både er rimelig og hensiktsmessig med mer presise krav til forholdets alvor enn det ble lagt opp til i høringsnotatet. De aller fleste trafikklovbrudd er av mindre alvorlighet og avgjøres med forenklet forelegg. Det er klart at de første trafikklovbrudd bør gi grunnlag for reaksjoner etter utlendingsloven og

det er derfor heller ikke hensiktsmessig at politiet skal ha en lav terskel for å opprette utvisningssak.

På den annen side er departementet ikke enig i at det bare skal vurderes utvisning dersom utlendingen er straffet for gjentatte trafikkløvbrydd, selv om det i praksis er ved gjentatte løvbrydd utvisning vil være særlig aktuelt. Som eksempel på et tilfelle hvor det bør vurderes utvisning også for enkeltstående brydd på vegtrafikkloven, kan man tenke seg at en utlending som har oppholdstillatelse som sesongarbeider, etter gjentatte tips til politiet blir stanset for kjøring med 1,5 i promille. Selv om vedkommende bare straffes for ett forhold, bør det i et slikt tilfelle være aktuelt å vurdere utvisning med fremtidig innreiseforbud.

Når det gjelder den nærmere presisering av hvor alvorlige forhold det bør være tale om før utvisning skal være aktuelt, er dette ikke opplagt. Departementet har ved vurderingen sett hen til *Forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv. 19. desember 2003 nr. 1660*. På den ene side er det klart at det vil være lite aktuelt med utvisning ved løvbrydd som ligger nær den nedre grense for tap av førerretten. Dette gjelder f.eks. kjøring i 76 km/t i 50-sone eller uaktsom kjøring som har ført til utforkjøring. På den annen side er det klart at slike forhold heller ikke er uten relevans dersom det er tale om flere trafikkløvbrydd, hvorav enkelte kanskje også er mer alvorlige.

Departementet antydet i høringsnotatet at det ville være vesentlig om det er idømt straff i det øvre sjikt av strafferammen. Så strenge straffer forekommer imidlertid svært sjelden, og departementet har etter en ny vurdering kommet til at det er mer hensiktsmessig å legge vekt på om utlendingen er dømt til ubetinget fengselsstraff. En dom på ubetinget fengselsstraff bekrefter at det er tale om et særlig alvorlig forhold.

Samtidig bør det ikke gjelde noe absolutt krav til at forholdet er straffet så strengt. *For det første* kan det være forhold som har betydning for straffutmålingen som ikke bør ha tilsvarende vekt i utvisningssammenheng. Dersom det aktuelle løvbryddet har skapt særlig stor fare for medtrafikanter eller allmennheten, bør derfor utvisning kunne vurderes uavhengig av nivået på den idømte straffen. Videre bør det uansett kunne vurderes utvisning ved gjentatte alvorlige lovovertrædelser som kan føre til tap av førerretten, selv om det ikke idømmes ubetinget fengselsstraff.

Departementet har på denne bakgrunn kommet frem til at terskelen for utvisning på grunn av trafikkløvbrydd mest hensiktsmessig kan formuleres som følger:

«når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff for alvorlig overtrædelse av én eller flere bestemmelser i vegtrafikkloven, og utlendingen ble dømt til ubetinget fengselsstraff, den straffbare handlingen skapte særlig stor fare for andre trafikanter eller for allmennheten, eller utlendingen er straffet for flere lovovertrædelser som kan føre til tap av retten til å føre motorvogn, eller for flere tilfeller av kjøring uten førerrett.

6.3.2 Saker om utlendinger som er omfattet av EØS-regelverket

Fordi det ikke er adgang til å utvise utlendinger som har midlertidig oppholdstillatelse for brydd på vegtrafikkloven jf. utlendingsloven § 67, treffes det i dag heller ikke vedtak om utvisning av utlendinger som har oppholdsrett ut over tre måneder (utlendingsloven §§ 112 til 114) etter EØS-regelverket. UDI treffer heller ikke vedtak om utvisning av yrkessjåfører som omfattes av EØS-reglene og som kjører på oppdrag i Norge.

Når det nå åpnes for å vurdere utvisning av utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 67 for brydd på vegtrafikkloven, vil det i praksis også bli vurdert utvisning av EØS-borgere med oppholdsrett utover tre måneder (og av yrkessjåfører på oppdrag) på dette grunnlaget. Som tidligere beskrevet må det imidlertid i EØS-tilfellene kunne konstateres risiko for nye lovovertrædelser, og utvisning kan utelukkende begrunnes i vedkommendes personlige forhold. Etter EØS-regelverket kan utvisning ikke begrunnes i allmennpreventive hensyn.

Utvvisning av utlendinger som er omfattet av EØS-regelverket forutsetter en risiko for gjentakelse. Det må derfor vurderes hvilken fare det er for nye alvorlige løvbrydd og faresituasjoner. Kravet til gjentakelsesfare kan lett tenkes oppfylt dersom det f.eks. er tale om en utlending med et opplagt alkoholproblem som er stanset to eller flere ganger for kjøring med betydelig promille. Det samme gjelder dersom en yrkessjåfører som fører et tungt kjøretøy har blitt stanset to eller flere ganger for å ha skapt stor fare. Det understrekes imidlertid at alle saker vil kreve en konkret helhetsvurdering opp mot skrankene som følger av unionsborgerdirektivet og utlendingsloven § 122.

6.4 Krav til forholdsmessighet

Som beskrevet i avsnitt 3.1 om gjeldende rett, stiller både utlendingsloven, Grunnloven og folkeret-

ten krav til at inngrep i privatlivet eller familielivet må være forholdsmessig, og det gjelder et særskilt krav om å legge vekt på hensynet til barnets beste.

Både i relasjon til de seksuallovbruddene som det foreslås å gjøre til nye utvisningsgrunnlag i utlendingsloven §§ 67 og 68, og i relasjon til spørsmålet om utvisning på grunn av overtredelse av vegtrafikkloven, må det være tale om forhold av et visst alvor. Når det gjelder overtredelser av vegtrafikkloven blir dette også presisert nærmere gjennom særskilte krav til forholdets alvor i selve lovteksten.

Det er i første rekke overfor utlendinger med begrenset tilknytning at det i praksis vil bli spørsmål om utvisning etter de nye bestemmelsene. Det vil være mindre aktuelt med utvisning av utlendinger som har midlertidig eller permanent oppholdstillatelse og som enten kan vise til sterk tilknytning ut over botiden eller langvarig botid ut over de tre årene som kreves for permanent oppholdstillatelse. I slike tilfeller vil det lett kunne fremstå som uforholdsmessig å utvise på grunn av slike lovbrudd som er drøftet foran. Det samme gjelder dersom saken berører barn, og hensynet til barnets beste taler klart imot utvisning.

Utvvisning kan likevel bli aktuelt dersom det er et klart mønster av gjentatte overtredelser eller dersom det er andre forhold som skaper særskilt frykt for gjentakelse. Før det eventuelt treffes vedtak om utvisning må det uansett alltid foretas en konkret helhetsvurdering av tiltakets forholdsmessighet.

6.5 Spørsmålet om en generell senking av kravet til strafferamme i utvisnings-sammenheng

Et særskilt spørsmål har vært om departementet i stedet for å konkretisere hvilke lovbrudd med lavere strafferamme enn «fengsel i mer enn ett år» som skal kunne danne grunnlag for utvisning, burde senke kravet til generell strafferamme til «fengsel i ett år eller mer». Politiet har foreslått dette, både fordi de mener det bør kunne vurderes utvisning når en utlending med relativt begrenset tilknytning er straffet for et forhold med strafferamme på fengsel i ett år, og fordi det vil forenkle politiets arbeid med å identifisere hvilke saker som skal forberedes for mulig utvisning. Med de kasuistiske bestemmelsene vi har i dag, og som nå foreslås utvidet med ytterligere noen typer tilfeller, må politiet foreta en konkret identifisering av om lovbruddet er omfattet, fremfor å se hen til et generelt krav til strafferamme.

Departementet har forståelse for politiets synspunkt om at et kasuistisk regelverk kan by på noe mer arbeid med å identifisere hvilke lovovertrедelser som kan gi grunnlag for å reise utvisningssak. På den annen side gir kasuistiske regler en mer treffsikker identifisering av når det vil kunne være forholdsmessig med utvisning. Ved et lavere strafferammekrav vil bestemmelsen kunne favne langt flere saker som så må forberedes for utvisningsvurdering, men hvor utvisning viser seg uaktuelt. Det finnes mange straffebed rundt om i særlovgivningen som har strafferamme på ett år, men som neppe vil være aktuelle som grunnlag for utvisning. F.eks. gjelder dette ved overtredelse av småbåtloven, markaloven og jernbaneloven.

Også hensynet til den enkelte utlending tilsier at det er uheldig om det forhåndsvarsles om mulig utvisning i tilfeller hvor dette i praksis er uaktuelt. Med bakgrunn i at det er tale om utlendinger som har midlertidig eller permanent oppholdstillatelse, taler også rettssikkerhetshensyn for at lovgiver bør ha identifisert hvilke lovovertrедelser som skal kunne føre til utvisning.

Noen høringsinstanser mener som tidligere gengitt at de straffbare forholdenes alvor i utgangspunktet er vurdert av lovgiver gjennom strafferammen, og foreslår at strafferammen i straffeloven eventuelt heves for de aktuelle straffebedene som skal danne grunnlag for utvisning. Departementet deler ikke dette synspunktet. De hensynene som begrunner en strafferettslig reaksjon etter straffeloven er ikke fullstendig sammenfallende med de hensynene som begrunner en forvaltningsmessig reaksjon om utvisning etter utlendingsloven. Det er ingen motsetning mellom på den ene side å mene at man bør beholde en strafferamme på fengsel i inntil ett år, og på den annen side å mene at de aktuelle lovovertrедelsene bør kunne føre til utvisning. Det er også situasjonen allerede i dag at Stortinget har valgt ut noen straffebed med lavere strafferamme som man har gjort til mulige utvisningsgrunnlag.

6.6 Annet

Departementet fastholder forslaget om å presisere i utlendingsloven § 122 annet ledd bokstav b at EØS-borgeren må ha hatt opphold i riket «de siste» ti år for at det utvidede vernet mot utvisning skal gjelde. Den foreslåtte presiseringen vil gjøre bestemmelsen mer likelydende med unionsborgerdirektivet artikkel 28 nr. 3 bokstav a som krever at personen har hatt opphold «de ti forudgående år». Departementet mener derfor at det ikke er grunnlag for at endringen av ordlyden stenger

for å legge vekt på EU-domstolens praksis. Direktivet er for øvrig taust om hva som skal til for å avbryte den tiden som kan medregnes i tiårsberegningen. Her skjer utviklingen gjennom praksis bl.a. i EU-domstolen.⁴

Utlendingsloven § 67 første ledd bokstav c angir som utvisningsgrunnlag at utlendingen bærer kniv eller lignende skarpt redskap på offentlig sted (jf. straffeloven § 189 annet ledd). Det må derfor anses som en uheldig mangel at det ikke er angitt som utvisningsgrunnlag at vedkommende eventuelt bærer skytevåpen e.l., jf. § 189 første ledd som lyder:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som på et offentlig sted forsettlig eller grovt uaktsomt har med

- a) skytevåpen,
- b) luft- og fjærvåpen,
- c) våpenetterligninger som lett kan forveksles med skytevåpen, eller
- d) skytevåpen som etter våpenloven 9. juni 1961 nr. 1 § 1 annet ledd er gjort varig ubrukbart.

Departementet foreslår å rette dette ved at det i utlendingsloven § 67 første ledd bokstav c inntas en henvisning til § 189 første ledd.

Enkelte høringsinstanser har stilt seg kritiske til at det å bære luft- og fjærvåpen eller våpenetterligninger skal kunne føre til utvisning. Departementet understreker imidlertid at det må være tale om forhold som er av slik art at det har ført til straffereaksjon. Dessuten skal det i alle tilfeller foretas en forholdsmessighetsvurdering etter § 70.

I tråd med det som ble foreslått i høringen, har departementet lagt opp til visse redaksjonelle forbedringer i utlendingsloven § 67 første ledd og § 68 første ledd.

Det gis i dag ikke fritt rettsråd uten behovsprøving i saker om utvisning på grunn av ilagt

⁴ Se bl.a. sakene Tsakouridis (C-145/09) fra 2010 og B og Vomero (C-316/16 og C-424/16) fra 2018.

straff, se utlendingsloven § 92 første ledd. Departementet har heller ikke funnet grunnlag for å foreslå noen særregler om rett til fritt rettsråd ved utvisning på grunn av brudd på de nye utvisningsgrunnlagene som er omhandlet i denne proposisjonen. Siden utvisning på grunn av brudd på vegtrafikkloven vil bli regulert i en helt ny bestemmelse (§ 67 første ledd bokstav f), er det nødvendig å presisere i utlendingsloven § 92 at det ikke skal gis fritt rettsråd i saker om utvisning etter denne bestemmelsen.

7 Oppfølging av anmodningsvedtak nr. 856 (2017–2018) – oppholdstillatelse på grunn av mishandling i samlivsforholdet

7.1 Bakgrunn

Stortinget ba 6. juni 2018 i vedtak nr. 856 regjeringen «sikre at praksis i forvaltningen i saker angående utlendingsloven § 53 første ledd (mishandlingsbestemmelsen) er i tråd med lovgivers intensjon, og melde tilbake til Stortinget så raskt som mulig de vurderinger og eventuelle endringer som er gjort». Kommunal- og forvaltningskomiteens flertall viste til en rapport fra Jussbuss av 20. mai 2018 og til bekymring for at lovgivers intensjoner med mishandlingsbestemmelsen ikke blir ivaretatt.

Personer som har opplevd vold i samlivsforholdet og som har hatt en oppholdstillatelse som ektefelle eller samboer etter utlendingsloven (utl.) §§ 40 eller 41, har etter søknad rett til fortsatt opphold etter et samlivsbrudd, jf. utl. § 53 første ledd bokstav b. Det stilles ikke krav om årsakssammenheng mellom mishandlingen og samlivsbruddet. Det er også uten betydning hvem av partene som har tatt initiativ til samlivsbruddet.

Tabellen under viser behandlede saker etter utl. § 53 første ledd bokstav b i perioden 2012 t.o.m. 2019. Tallene viser siste vedtak i UDI eller UNE (hver sak vises kun én gang):

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Innvilgelser	79	61	39	58	73	51	68	70
Avslag	18	53	31	25	19	43	29	29
Total	97	114	70	83	92	94	97	99

7.2 Departementets vurdering

I tråd med Stortingets anmodningsvedtak har Jus- og beredskapsdepartementet foretatt en gjennomgang og evaluering av regelverk og praksis etter utl. § 53 første ledd bokstav b. Departementet har innhentet redegjørelser for praksis fra både Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE). Det er lite rettspraksis på området. I dom fra Borgarting lagmannsrett (LB-2016-116118-2) la retten til grunn at den anførte mishandlingen ikke var troverdig. Samtidig bemerket lagmannsretten at det «i enkelte av UNEs beslutninger kan reises spørsmål om det er lagt til grunn en for høy terskel for hva som omfattes av mishandlingsbegrepet i utlendingsloven», men retten tok ikke stilling til dette spørsmålet.

Departementet har foretatt en vurdering av praksis på området holdt opp mot bestemmelsens ordlyd og lovens forarbeider. Når det gjelder selve mishandlingsbegrepet vurderer departementet på denne bakgrunn at terskelen for mishandling etter utl. § 53 fremstår å være lavere enn etter straffeloven § 282, og at psykisk mishandling i seg selv kan være tilstrekkelig. Dette anses å være i tråd med lovgivers intensjon. Om alvorlighetsgrad og omfang står det i lovens forarbeider i Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) at den forståelsen av mishandlingen som legges til grunn i UDIs rundskriv ligger på riktig nivå. Det fremgår i sitat fra dette rundskrivet i forarbeidene at det skal stilles krav om at mishandlingen må ha ført til at søkerens livskvalitet blir redusert. I praksis stilles det ikke krav om at det skal foreligge en varig reduksjon i livskvaliteten. Mishandlingsbegrepet ble tydeliggjort i revidert rundskriv fra UDI i mai 2019. Dette bidrar til økt forutberegnelighet for søkerne.

Departementet understreker at beviskravet i mishandlingssaker etter utlendingsloven skal være lavt. Gjeldende retningslinjer gir klare føringer på et lite strengt krav til sannsynliggjøring, samtidig som det følger klart av både praksis og retningslinjer at det *ikke* stilles et dokumentasjonskrav. For å unngå all usikkerhet mht. utfall må terskelen for opphold settes svært lavt. Dette gir en klar fare for misbruk av regelverket. Departementet mener at hensynet til å forhindre misbruk av regelverket tilsier at terskelen ikke senkes ytterligere. Det vises for øvrig til Ot.prp. nr. 75 (2006–2007), hvor følgende fremgår:

«Det er nødvendig å ha en bestemmelse som kan hindre at noen føler seg presset til å bli værende i et samliv hvor de blir utsatt for mishandling. Ved den nærmere utformingen av

bestemmelsen, må dette hensynet imidlertid balanseres mot hensynet til å motvirke misbruk av bestemmelsen for å omgå de alminnelige vilkårene for innvandring.»

UDI jobber for tiden med en større revidering av sine retningslinjer og vil vurdere om det er behov for å tydeliggjøre beviskravet ytterligere der. På bakgrunn av UDI og UNEs redegjørelser for praksis mener departementet at bestemmelsen praktiseres i tråd med lovgivers intensjoner. Det foreslås derfor ingen endringer.

Departementet mener at dagens lave beviskrav bør videreføres. Det vises bl.a. til Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) hvor det fremgår følgende:

«Når det gjelder den nærmere utformingen av mishandlingsbestemmelsen, foreslår utvalget at dagens lave beviskrav videreføres. Dette innebærer at søkerens fremstilling skal legges til grunn dersom søkeren gir en troverdig forklaring, og at det ikke stilles noe krav om at det skal være sannsynlighetsovervekt.»

I lovens forarbeider ble det videre drøftet hvorvidt det burde være et krav om sannsynlighetsovervekt, og departementet sluttet seg til følgende uttalelse fra utvalget om at:

«[...] det ofte vil være vanskelig eller ikke mulig for søkeren å etablere slik sannsynlighetsovervekt. I mange tilfeller vil det hovedsakelige bevismateriale i saken kun være klagerens egen forklaring, uten at mangelen på andre bevis kan legges klager til last. Selv om klageren i en slik sammenheng skulle fremstå som troverdig, vil ikke dette nødvendigvis kunne anses å skape en overvekt av sannsynlighet for at forklaringen er sann, så lenge den annen part ikke er hørt. Det vises i denne sammenheng blant annet til at det på samme måte som i gjeldende praksis ikke bør gjelde noe vilkår om at den som skal ha utøvd mishandlingen skal forklare seg.»

Som lagt til grunn i lovens forarbeider skal hovedregelen være at søkerens fremstilling legges til grunn dersom søkeren gir en troverdig forklaring om hva vedkommende har vært utsatt for. Dersom det finnes holdepunkter for å stille spørsmål ved søkerens forklaring, må utlendingsmyndighetene vurdere fremstillingen opp mot disse opplysningene. Heller ikke ved denne vurderingen skal det stilles et krav om sannsynlighetsovervekt for at mishandlingen skal ha funnet sted.

Mishandlingsbestemmelsen ble 1. november 2018 utvidet til å omfatte mishandling utført av andre enn samlivspartneren. Bestemmelsen omfatter nå også tilfeller hvor utlendingen har vært utsatt for mishandling av andre personer i samme husstand. Dette vil typisk omfatte personer i storfamilien, men det kan også omfatte personer som ikke anses som familie. Formålet er å sikre at en utlending, av frykt for å miste oppholdstillatelsen, ikke føler seg tvunget til å bli boende i et hjem hvor han eller hun utsettes for mishandling. I tillegg omfattes mishandling utført av svigerfamilie som ikke bor i samme husstand. Endringen sikrer et vern for voldsutsatte i storfamilier, også i tilfeller hvor søkeren ikke har bodd sammen med svigerfamilien, men har tett daglig kontakt og i disse situasjonene utsettes for forhold som kan karakteriseres som mishandling. Det presiseres i Prop. 68 L (2017–2018) at det skal gjelde et tilsvarende lavt beviskrav ved påstand om mishandling fra andre medlemmer av husstanden eller svigerfamilie, som ved mishandling fra samlivspartneren. Dersom søkeren utsettes for mishandling fra både samlivspartneren og andre i husstanden eller svigerfamilie, skal det foretas en samlet vurdering.

Samtidig ble det fastsatt unntak fra underholdskravet i saker om oppholdstillatelse på grunn av mishandling, jf. utlendingsforskriften (utlf.) § 10-8 fjerde ledd bokstav f. I praksis ble det også tidligere gjort unntak fra underholdskravet i slike saker, men endringen bidrar til et klarere regelverk for brukere og rettsanvendere.

Videre ble det med virkning fra 1. november 2018 fastsatt i utlf. § 19-2 fjerde ledd at utl. § 53 første ledd bokstav b skal gjelde tilsvarende for familiemedlemmer til EØS-borgere. Dette innebærer at familiemedlemmer til EØS-borgere får et tilsvarende vern som utlendinger som har hatt oppholdstillatelse som ektefelle eller samboer etter lovens kapittel 6.

I tillegg til mishandlingsbestemmelsen gir utl. § 53 annet ledd mulighet for opphold i tilfeller hvor utlendingen havner i en urimelig vanskelig situasjon ved retur til hjemlandet etter en skilsmisse.

Kvinner med annen etnisk bakgrunn enn norsk med kort botid i landet er særlig sårbare i en situasjon der de utsettes for vold av en partner. Både manglende nettverk, språkkunnskaper og begrenset kunnskap om det norske samfunnet (hjelpemiddelet) bidrar til denne sårbarheten. Norge har sluttet seg til en rekke internasjonale avtaler som forplikter staten til å beskytte egne

borgere mot vold og andre overgrep, herunder Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 2 og 3 og Istanbul-konvensjonen artikkel 59 nr. 1. Departementet vurderer at utl. § 53 ivaretar våre internasjonale forpliktelser på dette området.

Det er gjennomført en rekke informasjonstiltak om mishandlingsbestemmelsen, herunder på UDIs egen informasjonsside om vold (udi.no/vold) og nettportalen dinutvei.no, samt informasjonsmateriell utarbeidet i samarbeid med sentrale aktører på feltet.

Regjeringen arbeider nå med en ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Planen legges frem i 2020 og skal blant annet inneholde tiltak for å forebygge volden, beskytte og hjelpe utsatte. Situasjonen for særlig sårbare grupper vil i likhet med tidligere handlingsplaner bli viet stor oppmerksomhet.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene om å utvide adgangen til utvisning vil føre til at politiet forbereder flere saker for vedtak, herunder gjennom utsendelse av forhåndsvarsel om utvisning. Det vil også føre til flere uttransporteringer. I den grad innstramningene har en allmennpreventiv effekt, vil de også kunne bidra til å redusere samfunnsmessige kostnader som følge av lovovertridelser, uten at det er mulig å tallfeste slike besparelser.

Siden flere straffbare forhold vil kunne medføre utvisning, må det forventes at forvaltningen vil bruke ressurser på å behandle noen flere saker, herunder noen flere saker som ender med beslutning om at det ikke skal treffes vedtak om utvisning.

Departementet legger til grunn at forslaget samlet sett ikke vil ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Eventuelle merutgifter av forslaget dekkes innenfor berørte etaters gjeldende budsjetttrammer.

9 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til § 66 første ledd bokstav c

Første ledd bokstav c er omredigert for å lette teksten og oversiktligheten. Det er ikke foretatt noen innholdsmessige endringer.

Til § 67 første ledd

Bokstav b viser nå bare til den generelle strafferammen på ett år. Bestemmelsen har tidligere også henvist til overtredelse av enkelte lovbestemmelser med lavere strafferamme, men disse henvisningene er nå flyttet til bokstav c.

Bokstav c angir nå hvilke straffebud med lavere strafferamme enn fengsel på ett år som skal kunne føre til utvisning. I tillegg til de straffebudene som allerede har vært inntatt i bokstav b eller bokstav c, er det nå inntatt henvisning til de seksuallovbruddene som er omtalt i de alminnelige motiver avsnitt 4, 5.2 og 6.2 (straffeloven §§ 297, 298 og 306). Mens bokstav c i dag henviser til straffeloven § 189 annet ledd (den som bærer kniv eller annet lignende skarpt redskap på offentlig sted), er det nå også foreslått en henvisning til § 189 som omfatter første ledd (bevæpning med skytevåpen m.m. på offentlig sted), se de alminnelige motivene avsnitt 4 og 6.6. Det er innført en ettårsfrist for å treffe vedtak om utvisning etter bestemmelsen siden det antas å bero på en inkurie at bokstav c ikke fastsetter en slik frist. Bestemmelsen er også omredigert for å forbedre oversiktligheten, se avsnitt 4 og 6.6 i de alminnelige motivene.

Som påpekt i avsnitt 6.4 i de alminnelige motivene er det i første rekke overfor utlendinger med begrenset tilknytning at det i praksis vil bli spørsmål om utvisning etter de nye bestemmelsene.

I *bokstav d* er det foretatt en teknisk endring ved at ordet «eller» er fjernet som avslutning.

I *bokstav e* er det foretatt en teknisk endring ved at ordet «eller» er tilføyet til slutt.

Bokstav f er ny og åpner for at utlendinger med midlertidig oppholdstillatelse kan bli utvist når utlendingen er straffet for alvorlig overtredelse av bestemmelser i vegtrafikkloven. Formålet er særlig å åpne for utvisning der hvor utlendingen begår gjentatte alvorlige overtredelser og hvor dette både viser en manglende respekt for lover og regler, og er egnet til å skape fare for andre trafikanter og allmennheten.

I tillegg til at det må gjelde en alvorlig overtredelse av en eller flere bestemmelser i vegtrafikkloven, må forholdet falle inn under en av de tre alternativene som er omtalt i bestemmelsen.

Første alternativ gjelder tilfeller hvor det er idømt ubetinget fengselsstraff. Etter praksis vil dette ved førstegangs overtredelse særlig gjelde tilfeller hvor kjøringen har kunnet medføre spesielt stor fare for andre trafikanter eller allmennheten.

Annet gjelder tilfeller for øvrig hvor forholdet har skapt særlig stor fare for medtrafikanter eller

allmennheten, dvs. andre enn utlendingen selv. I praksis vil nok de fleste tilfeller som kan falle inn under dette alternativet også bli favnet av enten første eller tredje alternativ, men departementet mener likevel det kan være viktig som en sikkerhetsventil. Herunder må det tas høyde for at det kan forekomme forekomme tilfeller hvor det er forhold som har betydning for straffutmålingen uten at dette er forhold som bør tillegges tilsvarende vekt i utvisningssammenheng. Man kan også tenke seg f.eks. et tilfelle hvor en utlending blir straffet med betinget fengsel for promillekjøring, men i ettertid gjør det klart at vedkommende ikke akter å la seg stanse fra videre kjøring med lavpromille av den grunn.

Gjennom tredje alternativ åpnes det for utvisning ved gjentatte lovovertridelser som kan føre til tap av retten til å føre motorvogn, se forskrift 19. desember 2003 nr. 1660 om tap av retten til å føre motorvogn mv. Tilsvarende åpnes det for utvisning dersom utlendingen viser manglende respekt for lovverket gjennom gjentatte tilfeller av kjøring uten førerrett.

Det vises for øvrig til det som er påpekt i avsnitt 6.4 i de alminnelige motivene om at det i første rekke er overfor utlendinger med begrenset tilknytning at det i praksis vil bli spørsmål om utvisning for blant annet overtredelse av vegtrafikklovens bestemmelser.

Til § 68 første og annet ledd

Bestemmelsen i første ledd bokstav b er omredigert for å forbedre oversiktligheten. Videre er det inntatt som nye utvisningsgrunnlag de samme bestemmelsene som er tilføyd som nye utvisningsgrunnlag i § 67 første ledd bokstav c, se merknadene til denne bestemmelsen ovenfor. Som påpekt i avsnitt 6.4 i de alminnelige motivene er det i første rekke overfor utlendinger med begrenset tilknytning at det i praksis vil bli spørsmål om utvisning etter de nye bestemmelsene.

Det foreslås også noen tekniske justeringer i *annet ledd*. I dag følger det av annet ledd at dersom en utlending med permanent oppholdstillatelse vurderes utvist på grunn av straffbare handlinger som ble begått før utlendingen fikk permanent oppholdstillatelse, skal vurderingen skje etter bestemmelsene i § 67 første ledd om utvisning av utlending med midlertidig oppholdstillatelse. Som følge av at utvisningsbestemmelsen i § 67 første ledd bokstav c nå utvides med nye bokstavbestemmelser, er det foreslått tekniske tilpasninger i bestemmelsen.

Til § 92 første ledd annet punktum

Første ledd annet punktum endres ved at det inntas henvisning til § 67 første ledd ny bokstav f. Det vises til avsnitt 6.6.

Til § 122 annet ledd bokstav b

Annet ledd bokstav b presiserer at EØS-borgeren må ha hatt opphold «de siste» ti år i riket for at det utvidede vernet mot utvisning skal inntre. Det vises til avsnitt 4, 5.5 og 6.6 i de alminnelige motivene.

Til § 125 a

I Prop. 45 LS (2018–2019) fremmet Justis- og beredskapsdepartementet forslag om ny bestemmelse i utlendingsloven som gir hjemmel til å regulere rett til opphold for britiske borgere på det tidspunktet disse ikke lenger har rett til opphold i Norge etter reglene som gjelder for EØS-

borgere, samt for deres familiemedlemmer. Ved en inkurie avgrenser bestemmelsens ordlyd mot familiemedlemmer som har opphold i Norge i medhold av lovens § 110 femte ledd, jf. utlendingsforskriften § 19-7. Dette omfatter bl.a. fosterbarn og forsørgede familiemedlemmer. Endringen her innebærer at det henvises til § 110 i sin helhet, slik at bestemmelsen omfatter samme personkrets som omfattes av Avtale om ordninger for borgernes rettigheter mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia, i tråd med hva som ble lagt til grunn i Prop. 45 LS (2018–2019) kapittel 5.3.3.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til utvisning m.m.).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til utvisning m.m.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til utvisning m.m.)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 66 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) når utlendingen her i riket er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til *fengselsstraff, eller for overtredelse av et av følgende straffebud i straffeloven:*
- § 323 (*mindre tyveri*)
  - § 326 (*mindre underslag*)
  - § 334 (*mindre heleri*)
  - § 339 (*mindre hvitvasking*)
  - § 362 (*mindre dokumentfalsk*)
  - § 373 (*mindre bedrageri*)

§ 67 første ledd bokstav b til e og ny bokstav f skal lyde:

- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn ett år,
- c) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for overtredelse av et av følgende straffebud i straffeloven:
- § 168 (*brudd på oppholds- og kontaktforbud*)
  - § 182 første ledd (*opptøyer*)
  - § 189 (*ulovlig bevæpning på offentlig sted*)
  - § 231 annet ledd (*uaktsom narkotikaovertrødelse*)
  - § 237 fjerde ledd (*grovt uaktsom smitteoverføring*)
  - § 262 første ledd (*brudd på ekteskapsloven*)
  - § 263 (*trusler*)
  - § 271 første ledd (*kroppskrenkelse*)
  - § 297 (*seksuell handling uten samtykke*)
  - § 298 (*seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke*)
  - § 305 (*seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år*)
  - § 306 (*avtale om møte for å begå seksuelt overgrep*)

§ 374 første punktum (*grovt uaktsomt bedrageri*)

§ 380 (*grovt uaktsomt skattesvik*)

- d) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått et slikt *lovbrudd,*
- e) når utlendingen er utelukket fra rett til anerkjennelse som flyktning etter § 31 første ledd bokstav a til c, annet eller tredje ledd, eller ville blitt det ved en vurdering etter disse *bestemmelsene, eller*
- f) *når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff for alvorlig overtredelse av én eller flere bestemmelser i vegtrafikkloven, og utlendingen ble dømt til ubetinget fengselsstraff, den straffbare handlingen skapte særlig stor fare for andre trafikanter eller for allmennheten, eller utlendingen er straffet for flere lovovertrødelse som kan føre til tap av retten til å føre motorvogn, eller for flere tilfeller av kjøring uten førerrett.*

§ 68 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, eller for overtredelse av et av følgende straffebud i straffeloven:
- § 182 første ledd (*opptøyer*)
  - § 189 (*ulovlig bevæpning på offentlig sted*)
  - § 231 annet ledd (*uaktsom narkotikaovertrødelse*)
  - § 237 fjerde ledd (*grovt uaktsom smitteoverføring*)
  - § 262 første ledd (*brudd på ekteskapsloven*)
  - § 263 (*trusler*)
  - § 297 (*seksuell handling uten samtykke*)
  - § 298 (*seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke*)
  - § 305 (*seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år*)
  - § 306 (*avtale om møte for å begå seksuelt overgrep*)

§ 374 første punktum (grovt uaktsomt bedrageri)

§ 68 annet ledd skal lyde:

Dersom en straffbar handling ble begått før utlendingen fikk permanent oppholdstillatelse, gjelder § 67 første ledd bokstav a, b, c og f og annet ledd tilsvarende.

§ 92 første ledd annet punktum skal lyde:

Det gjelder likevel ikke i utvisningssaker i henhold til §§ 66 første ledd bokstav b og c, 67 første ledd bokstav a, b, c og f, 68 første ledd bokstav a og b og 122.

§ 122 annet ledd bokstav b skal lyde:

b) er EØS-borger som har oppholdt seg *de siste* ti år i riket, med mindre det er tvingende nødvendig av hensyn til offentlig sikkerhet, eller

§ 125 a første punktum skal lyd:

Kongen kan gi forskrift om rett til opphold for britiske borgere som har oppholdsrett eller varig oppholdsrett etter §§ 111, 112 eller 115 på det tidspunktet bestemmelsene i EØS-avtalen ikke lenger kommer til anvendelse overfor Storbritannia, og om rett til opphold for deres familiemedlemmer, jf. § 110.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.